

ОРИГИНАЛНИ ПОМАГАЛА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

Ваня Кръстанова, Даниела Лалова, Милена Рашкова, Дафинка Николова, Светозар Любомиров.

Код: знам повече. Учебно помагало по български език и литература със задачи за развиване на четивните умения за V клас. Рива, 2015.

Код: знам повече. Учебно помагало по български език и литература със задачи за развиване на четивните умения за VI клас. Рива, 2016.

Код: знам повече. Учебно помагало по български език и литература със задачи за развиване на четивните умения за VII клас. Рива, 2015.

Ангел Петров

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

На книжния пазар се появиха три нови помагала по български език и литература, чието предназначение е да бъдат полезно средство при подготовката на учениците за успешното им представяне на Националното външно оценяване след VII клас.

Автори на книгите са четирима учители (Даниела Лалова, Милена Рашкова, Дафинка Николова и Светозар Любомиров) и един преподавател във висше училище (доц. д-р Ваня Кръстанова). Очевидно е предпочетен плодотворен подход за конструиране на авторски колектив, защото резултатите от съвместната работа са красноречиви. Те се проявяват предимно в три посоки:

- при професионалния (методически обоснован) подбор на теми и проблеми от учебното съдържание по български език и литература (V – VII клас), върху основата на които са разработени тестовите задачи;

- при селекцията на текстовете за преразказ с допълнителна дидактическа задача;

- при нестандартното структуриране на информацията, което придава специфична оригинална „физиономия“ на трите книжки, отличаваща ги от десетките съществуващи в момента издания с подобна проблематика.

Нещо повече. Във всяко от книжните тела откриваме сполучлива материализация на идеята чрез информационно натоварени интересни за учениците текстове и задачи за разчитане на смислите в тях планомерно и целенасочено да се развиват четивните умения на обучаваните лица.

Всичко казано дотук е свидетелство, че новите сборници с упражнения на издателство „Рива“ са съвременно функционално средство за повишаване на езиковата и литературната подготовка на учениците в средното училище. Предложеният в помагалата дидактически инструментариум създава предпоставки за развиване на уменията на учениците да извличат информация от различни източници – прекъснати и непрекъснати текстове, таблици, графики, снимки. Разнообразните от познавателна гледна точка и по трудност задачи съдействат в максимална степен за подобряване на уменията на подрастващите за аналитично мислене, за работа с различни по вид и по функции задачи – структуриран и със свободен отговор, за редактиране, за преобразуване, за създаване на аргументативни текстове.

Всяко помагало се състои от две самостоятелни части.

Първата част включва 10 варианта на текстове и задачи към тях, които са предназначени за работа в часовете по ЗП и ЗИП в рамките на един учебен час. Тези варианти са надеждна опора в дейностите на учители и ученици при затвърждаване и практическо прилагане на новите знания и умения по време на урока. Но те могат резултатно да се използват и за проверка и оценка на знанията и уменията, да служат за преговор и обобщение, да разнообразяват и обогатяват с интересни познавателни задачи самостоятелните занимания на учениците. Вариантите са съставени така, че работата с тях може да се организира и осъществява, като класът се разделя на групи. Привличащо вниманието прагматично решение на авторите е да се предлага общ за всеки два варианта изходен текст (текстовете в първата част са 5, свързани с теми от обучението по литература), но с различни, макар и с еднаква трудност задачи към него. В края на тази част има текстове за преразказ – трансформиращ, подробен, сбит – в зависимост от предвиденото в учебната програма учебно съдържание за съответния клас. В тематично отношение текстовете за преразказ са обвързани с основните литературни съдържателни ядра по класове. Например: за V клас – текстът за преразказ „Господ и дяволът си поделят света“ е обвързан с

темата „Митология“; за VI клас – „Ян Бибиан на Луната“ има отношение към темата „Човекът в света на фантазията“; за VII клас – „Канадски епизод“ насочва вниманието към темата „Изпитанията пред родното“ и т.н.

Втората част на помагалата съдържа варианти с текстове и задачи за развиване на четивните умения на подрастващите и е предпоставка за развиване и усъвършенстване на тяхната функционална грамотност. Материалите в тази част по своето съдържание и концептуална значимост излизат извън контекста на конкретното предметно съдържание на учебния предмет български език и литература. Те са предназначени да активизират личния опит на обучаваните лица, да послужат като основа за осмисляне и обобщаване на широк кръг от научни и житейски познания, достъпни за днешния тийнейджър, и да подпомогнат изграждането на умения младите хора да използват рационално наученото от текста за решаване на конкретни проблеми от всекидневния живот (предложени са теми като „В музея“, „На гарата“, „Детска Евровизия“, „Тайната на успеха“, „Джедаи“ и др.).

Представяните учебни помагала са предназначени за ученици, учители, студенти по българска филология, които се готвят да станат учители, и за всички, които с помощта на сполучливи упражнения по български език и литература желаят да повишат равнището на собствената си езикова култура. Основания да направя такава констатация, ми дават следните по-важни качества на книжките:

- отговарят на изискванията на Държавните образователни стандарти за учебното съдържание по български език и литература;
- следват хронологично учебния материал по български език и литература (V – VII клас);
- предназначени са за работа в часовете по ЗП, ЗИП, СИП и за самостоятелна подготовка на учениците;
- съдържат варианти за работа по български език и литература, отразяващи формата на Националното външно оценяване;
- включват функционални задачи за развиване на четивните умения на учениците;
- предлагат подходящи текстове за преразказ.

ORIGINAL TEXTBOOKS IN BULGARIAN LANGUAGE AND LITERATURE

✉ **Prof. Dr. Angel Petrov**
Sofia University
15, Tsar Osvoboditel Blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
E-mail: angel1806@abv.bg